

Les eleccions al Parlament de Catalunya del proper 14 febrer de 2021 es produeixen en el context d'una nova crisi que impacta en una societat ja molt precaritzada i polaritzada. Des del sector social hem alertat repetidament de la fràgil situació i de les conseqüències que està tenint en les persones més vulnerables i que pot tenir per a tot el país en termes de cohesió social i d'oportunitats perdudes a nivell individual i col·lectiu.

La federació d'Entitats Catalanes d'Acció Social (ECAS), formada per 114 entitats que treballen amb col·lectius en situació o risc d'exclusió social per al desenvolupament i l'autonomia de les persones, així com per promoure una major justícia social, subscriuim les propostes formulades amb motiu de la contesa electoral per la [Taula d'entitats del Tercer Sector Social de Catalunya](#), la [Plataforma per la Infància de Catalunya \(PINCAT\)](#), [La Confederació Empresarial del Tercer Sector Social de Catalunya](#) i la [Plataforma per una Fiscalitat Justa, Ambiental i Solidària](#), organitzacions de les quals som membres.

A més, volem aportar algunes reflexions i propostes perquè la propera legislatura suposi un punt d'inflexió en les polítiques socials i, més enllà de respondre a les necessitats del moment, posi les bases per a un nou paradigma en l'atenció a les persones i les polítiques de benestar. En aquest sentit, ECAS considera necessari que els diferents partits apostin per:

- Ampliar la cobertura de la Renda Garantida de Ciutadania, millorar la coordinació i compatibilitat amb l'Ingrés Mínim Vital i agilitzar i simplificar el procés administratiu.
- Transformar estructuralment el sistema fiscal català perquè sigui progressiu, redistributiu i integrador de les rendes del capital, amb menys exempcions i reduccions i més impostos directes.
- Planificar concertadament les polítiques d'ocupació a mitjà i llarg termini establint un nou Pacte Nacional per a l'Ocupació a Catalunya que inclogui objectius i els escenaris de futur i les polítiques públiques necessàries per assolir-los.
- Dotar de més recursos la Llei d'acollida de les persones immigrades i retornades a Catalunya per tal de desplegar plenament i de manera homogènia les polítiques migratòries.

Eleccions al Parlament de Catalunya 14F 2021

REFLEXIONS en l'àmbit de les polítiques socials

- Comprometre's políticament amb la no violència i apostar decididament per la justícia restaurativa, deixant enrere els models punitius que fomenten la polarització, les respostes socials segregadores i l'estigmatització de col·lectius vulnerables.

1. UNA SOCIETAT ENTRE CRISIS

El darrer informe d'indicadors socials INSOCAT ofereix un retrat de la situació en què impacta la pandèmia de covid-19 i apunta alguns dels efectes que està tenint ja en diversos àmbits. El document dibuixa [Una societat entre crisis](#) que reclama de manera urgent una major inversió social i un enfocament de les polítiques públiques menys pal·liatiu i més transformador.

Cal un nou contracte social a nivell mundial amb perspectiva global i, alhora, cal reforçar l'atenció de proximitat per ajustar les respostes a les necessitats reals i posar la persona al centre de les actuacions. Entre aquests dos nivells, totes les administracions i instàncies públiques s'han de coordinar deixant al marge partidismes i interessos particulars per facilitar el que ha de ser l'objectiu primordial dels poders públics: garantir els drets de la població i treballar per la sostenibilitat social i mediambiental.

Si no abordem les causes estructurals de la pobresa i les desigualtats actuant des de la prevenció, el compliment dels drets i la redistribució de les riqueses, no assolim la societat inclusiva que volem. Els Objectius de Desenvolupament Sostenible de Nacions Unides marquen un camí per no deixar ningú enrere que els governs tenen la responsabilitat de convertir en mesures concretes i Catalunya compta amb un pla per a la implementació de l'Agenda 2030 que s'ha de fer realitat.

El coronavirus ha trasbalsat per complet les nostres vides, però més enllà de les mesures extraordinàries per fer front a l'emergència sanitària, l'impacte estratificat de la pandèmia no ha fet més que posar de relleu les mancances i deficiències del nostre model socioeconòmic i el nostre estil de vida. Ha fet evident que cal repensar el sistema productiu, de relacions i de cures posant la vida al centre.

Tal com constatem a l'INSOCAT, el context que tenim avui no el podem imaginar quan es recollen les dades en què es basa l'informe, corresponents principalment a l'any 2019, però els efectes d'aquesta nova crisi confirmen que les fortes desigualtats i la precarietat cada vegada més estesa ens converteixen en una societat fràgil i polaritzada. Les persones en situació de vulnerabilitat en pateixen les

Eleccions al Parlament de Catalunya 14F 2021

REFLEXIONS en l'àmbit de les polítiques socials

conseqüències de manera més crua i els col·lectius més castigats per la crisi financera de 2008 –joves, dones i migrants— tornen a ser els més afectats.

La taxa de pobresa, que per al conjunt de la població és del 19,5% i per a les persones amb nacionalitat espanyola del 13%, per a les persones que no tenen nacionalitat espanyola es dispara fins el 50,1% (53,3% si ens fixem en la taxa AROPE, que per al total de població és del 23,6% i per a les persones amb nacionalitat espanyola, del 17,6%). Entre homes i dones la diferència és de més de dos punts: 18,3% per als homes, 20,7% per a les dones.

En l'àmbit laboral, la taxa d'atur era de l'11% de mitjana el 2019 però en el cas dels joves de 16 a 24 anys pujava fins el 26,2% i amb l'impacte de la covid-19 s'han perdut un 40% dels llocs de treball que ocupaven. En termes de salari, la diferència entre les persones amb nacionalitat espanyola i les d'altres nacionalitats és del 21,5% (25.553€/any els treballadors autòctons vs 20.514€/any els d'origen migrat).

Les condicions laborals són encara pitjors per a les dones. La bretxa de gènere es fa palesa en el seu sou mitjà –un 22,2% inferior al dels homes-, en el treball a temps parcial –que afecta un 22,5% de les dones que treballen per un 7,5% dels homes- i, un cop jubilades, en la seva pensió mitjana en règim general –un 41,5% inferior. A més, la pandèmia ha posat al centre els treballs de cures, majoritàriament realitzats per dones, i que no només estan invisibilitzats, poc valorats i ofereixen condicions laborals precàries, sinó que sovint són sinònims d'explotació laboral i vulneració de drets.

És necessari mantenir el camí traçat pel feminisme per contribuir a una societat més igualitària, amb el compromís de seguir avançant en polítiques que abordin de manera transversal i interseccional la lluita per l'eradicació de la violència masclista en totes les seves formes.

2. PRIORITATS SOCIALS

Davant d'aquesta realitat, reivindicuem una vegada més polítiques públiques orientades a l'equitat i la justícia social, tant redistributives com redistributives, i plantegem cinc eixos fonamentals per posar les bases d'un nou model capaç de garantir drets i preservar la cohesió social.

Eleccions al Parlament de Catalunya 14F 2021

REFLEXIONS en l'àmbit de les polítiques socials

2.1. Garantia de rendes, uns ingressos mínims

L'Estatut de Catalunya estableix que els poders públics són responsables de promoure la igualtat, la justícia, la solidaritat, la cohesió social i el desenvolupament sostenible (art. 4) i que “totes les persones tenen dret a viure amb dignitat, seguretat i autonomia” (art. 15). Consagra així el principi d'equitat i la redistribució de la riquesa com a funció bàsica del govern per tal de garantir la igualtat d'oportunitats i la justícia social.

Mitjançant un [document publicat](#) el juliol de 2020, ECAS s'ha pronunciat a favor d'una renda bàsica universal en considerar-la “l'opció més vàlida i definitiva per eliminar la pobresa i reduir les desigualtats pel seu caràcter universal, fonamentat en la lògica del dret i la justícia social”. Una prestació que, en qualsevol cas, ha de formar part d'un model de protecció i d'un conjunt de mesures i sistemes de garantia de drets que van més enllà de les qüestions materials i monetàries.

L'arribada de la pandèmia, a més, ha evidenciat la bretxa digital i n'ha agreujat les conseqüències: molts possibles beneficiaris no han pogut o no han sabut tramitar els seus ajuts en línia davant la manca d'atenció presencial, abocant-los a l'exclusió social.

En el context actual i en clau de legislatura és urgent ampliar la cobertura de la Renda Garantida de Ciutadania i millorar la coordinació amb l'Ingrés Mínim Vital per assegurar-ne la compatibilitat i agilitzar i simplificar tot el procés administratiu.

2.2. Finançament de les polítiques de benestar

El compromís amb l'equitat comporta la necessitat de prioritzar la inversió en els serveis públics, la protecció social i la promoció de l'autonomia com a principis bàsics per prevenir situacions de vulnerabilitat i risc d'exclusió social. El Govern de la Generalitat té la responsabilitat de finançar adequadament les polítiques que han de garantir els drets socials i actualment l'Estat de Benestar a Catalunya és un dels pitjors finançats de l'Estat espanyol. La despesa social per habitant està lluny de la mitjana estatal i el conjunt de partides socials i de benestar han perdut pes respecte al total del pressupost en els comptes del Govern per al 2020.

Eleccions al Parlament de Catalunya 14F 2021

REFLEXIONS en l'àmbit de les polítiques socials

La necessitat d'incrementar el tram de l'IRPF i de buscar més recursos fiscals per incrementar la inversió social és un debat obert, però no resolt. Cal escoltar la ciutadania – que segons l'últim informe FOESSA per a Catalunya considera que cal destinar més diners públics als serveis socials i estaria disposada a pagar més impostos per tenir més serveis i prestacions socials— i respondre al context de pandèmia amb visió de futur. La salut, l'educació, l'accés a l'habitatge i la protecció i promoció social han de ser prioritàries i no n'hi ha prou amb tornar als nivells de 2010: llavors representaven la meitat del pressupost i actualment no arriben al 44%.

Cal transformar de manera estructural el sistema fiscal català perquè Catalunya tingui una fiscalitat justa, que com a tal ha de ser progressiva, redistributiva i integradora de les rendes del capital, amb menys exempcions i reduccions, incrementant els impostos directes i reduint els indirectes.

2.3. Treball i condicions laborals dignes

Fa anys que tenir feina ha deixat de ser garantia d'integració i de no caure en la pobresa. La recuperació macroeconòmica dels darrers anys, abans de la pandèmia, no s'havia traduït en una recuperació de les rendes del treball i el guany mitjà per hora treballada ha caigut un 21% segons les darreres dades (corresponents a 2018). Els efectes de la covid-19 en l'àmbit laboral fan témer un empitjorament general de la situació i l'economia informal, que escapa a les estadístiques, està deixant milers de llars sense cap recurs per tirar endavant.

La precarietat laboral s'ha estès en forma de baixos salaris, alta temporalitat (21,6% dels contractes, 86,6% en el cas dels *nous* contractes signats el 2019) i parcialitat de les jornades (no desitjada en el 43% dels casos). A més, s'estenen fenòmens com el dels falsos autònoms o els contractes per unes poques hores setmanals. Les condicions del món del treball estan cada cop més vinculades a les situacions de pobresa i exclusió que atensem les entitats socials.

A banda de millorar els salaris i les condicions laborals mitjançant una reforma d'àmbit estatal, **el Govern de la Generalitat ha de treballar també per establir una planificació concertada de les polítiques d'ocupació a**

mitjà i llarg termini. Cal un Pacte Nacional per a l'Ocupació a Catalunya que plantegi els escenaris de futur i les polítiques públiques necessàries per assolir els objectius que aquest pacte estableixi.

2.4. Integració i acció comunitària

L'increment de la pobresa i de les desigualtats es tradueixen en una pèrdua de cohesió social que vulnera drets i posa en risc la convivència. L'impacte estratificat de la pandèmia ha accentuat una realitat palpable als barris i municipis d'arreu del territori, des de les escoles —amb un alt grau de segregació i bretxa digital— fins als veïnats, amb un creixent nombre de persones que no poden accedir a un habitatge digne o a les quals se'ls nega fins i tot el dret a empadronar-se. El teixit social es debilita i els vincles comunitaris es dilueixen.

Les persones d'origen migrat en situació administrativa irregular constitueixen un col·lectiu nombrós al qual es nega cap tipus d'oportunitat per a una vida digna. Sense drets, es veuen abocades a l'exclusió i, sovint, a la invisibilitat. Cal trencar amb aquesta espiral mitjançant una regularització i una nova llei d'estrangeria que garanteixi els drets humans i la igualtat d'oportunitats, però fins que no s'assoleixi aquest objectiu cal avançar en la integració mitjançant una interpretació més favorable del marc normatiu i una aposta per l'acompanyament i l'acció comunitària.

La Llei d'acollida de les persones immigrades i les retornades a Catalunya s'ha de dotar de més recursos perquè les polítiques migratòries es despleguin plenament i de manera homogènia arreu del territori.

2.5. Justícia restaurativa

La pandèmia ha estat especialment dura als centres penitenciaris, on el confinament per la covid es va sumar al confinament que viuen les persones preses diàriament. Alhora, però, ha estat una oportunitat per a la introducció de les videotrucades i l'ampliació de l'ús de l'article 86.4 del Reglament Penitenciari, que preveu que una persona que compleix condemna en tercer grau, en règim semiobert, no

Eleccions al Parlament de Catalunya 14F 2021

REFLEXIONS en l'àmbit de les polítiques socials

hagi de pernoctar al centre penitenciari si es poden substituir les vuit hores d'estada mínima per un control telemàtic. Totes dues són eines que ajuden les persones preses i les seves famílies i que han d'impulsar-se i mantenir-se en el futur.

Però les propostes polítiques han d'anar més enllà del càstig: han de ser també preventives. Només així evitem noves víctimes i contribuïm a una societat més justa. Els partits s'han de comprometre a abandonar el populisme punitiu que advoca per penes més dures i incloure en les seves propostes solucions preventives, que resolguin els conflictes d'una manera més efectiva.

És necessari un compromís polític per la no violència i una aposta decidida per la justícia restaurativa, deixant enrere els models punitius que contribueixen a la polarització, les respostes socials segregadores i l'estigma dels col·lectius vulnerables.